تۇنىس ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتى
«ئويغىنىش پارتىيىسى»

ئېنىقلىما:

تۇنىس ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتى ئىسلام دۇنياسىدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلار تەشكىلاتىنىڭ پىكرى مېتودىغا تايانغان ئىسلامىي ھەرىكەت. بۇ پارتىيە ئىسلامنى، ئۇنىڭ قىممىتى ۋە ئەھكاملىرىنى مەنسىتمەسلىككە ۋەكىللىك قىلىدىغان رادىكال سكولارىستلارغا قارشى خەلقنىڭ ئىنكاسى، سىياسىي ئىستىبداتنىڭ ئەۋج ئېلىشى، ئىقتىسادىي ۋەزىيەتنىڭ ناچارلىشىشى نەتىجىسىدە مەيدانغا كەلگەن. بۇ ھەرىكەتنى راشىد ئەلغەننۇشى، ئابدۇلفەتتاھ مورو ۋە ئەھمىيدە ئەننەفىيرلەر باشلىغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئەتراپىغا بىر تۈركۈم ياشلار توپلانغان. بۇلار بىرلىكتە ئىسلامىي پىكىرنىڭ تارقىلىشى ئۈچۈن دەسلەپكى قەدەمنى شەكىللەندۈرگەن. مەسچىتلەر، ئىنىستىتۇتلار، ئۇنىۋېرسىتېتلەر بېقىنىش ۋە غەربلەشتۈرگۈچىلەرنىڭ گۇماشتىلىرىغا قارشى كۆرىشىنى داۋاملاشتۇرىۋاتقان ئىسلامىي ھەرىكەتنىڭ ئاساسىي مەركىزىگە ئايلانغان. ھازىرقى ھۆكۈمەتنىڭ دەۋرىدە بۇ ھەرىكەتنىڭ رەھبەرلىرى ۋە ياشلىرىنى قاماققا ئېلىش باشلىنىپ، ئۇنىڭ تاقىلىش قارارى چىققانغا قەدەر تۇنىستا پائالىيىتىنى داۋاملاشتۇرغان. ئەمما بۇ ھەرىكەت قارار چىقىرىش ئىشلىرىدا مۇستەقىل ئىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن، سۈرگۈن قىلىنىشلارغا قارىماي ئۇنىڭ ھېلىھەم تۇنىسنىڭ ئىچى ـ سىرتىدا تەسىرى بار.

قۇرۇلۇشى ۋە ئاساسلىق كىشلىرى:

تۇنىسنىڭ ئىسلامىي سالاھىيىتىنى يۇقىتىپ تاشلاشنى مەقسەت قىلغان بىر قاتار ھادىسىلەردىن كېيىن، 1969 ـ يىلى تۇنىستا قۇرۇلغان بۇ ھەرىكەتنىڭ ئاساسلىق كىشلىرى:

◈ دوكتور راشىد ئەلغەننۇشىي:

ـ ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ قۇرغۇچىسى.

ـ 1939يىلى تۇنىسنىڭ شەرقىي جەنۇبىدىكى قابىس ۋىلايىتىگە قاراشلىق ئەلھامە شەھرىدە دۇنياغا كەلگەن. دەمەشقتە ئوقۇغان.

ـ پەلسەپە ۋە تەربىيە ساھەسىدىكى دوكتورلۇق ئوقۇشىنى فىرانسىيىدە تاماملىغان. 70 ـ يىللارنىڭ ئاخىرلىرىدا نۇرغۇن قېتىم قولغا ئېلىنغان. 1981 ـ يىلى يازدا سوتلىنىپ، ئون يىللىق قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان. 1984 ـ يىلىغا كەلگەندە قاماقتىن بوشىتىلغان. كېيىن، 1987 ـ يىلى، 9 ـ مارت قايتا قولغا

www.munber.org

ئېلىنغان. تۈرمىدىن بوشىتىلغاندا دۆلەتتىن چىقىپ كەتكەن. ئۇ ھازىر چەتئەلدە ياشايدۇ.

◈ شەيخ ئابدۇلفەتتاھ مورو:

- ئىسلام يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ باش كاتىپى.

- 1948 - يىلى تۇنىستا تۇغۇلغان. 1980 - يىلى ھوقۇق پەنلىرى بويىچە دىپلومغا ئېرىشىپ، 1977 - يىلىغا قەدەر قازىلىق بىلەن شۇغۇللانغان ۋە كېيىن سودىيەلىككە يۆتكەلگەن.

- 1969 - يىلى راشىد ئەلغەننۇشىي بىلەن ئۇچرىشىپ، بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىش، ئىسلامغا دەۋەت قىلىشتا ۋەدىلەشكەن. بۇلارنىڭ ھەر ئىككىلىسى سەيىيد قۇتۇب (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن) نىڭ پىكىرىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغان.

- ھىجرىيە 1412 - يىلى (1992 - يىلى) ئىبنى ئەلى (خەلىپە بۇرقەيبە) دەۋرىدىكى ھەرىكەتنىڭ قىيىنچىلىقلارنى باشتىن كەچۈرۈۋاتقان مەزگىلدە، ھەرىكەتتىن ئايرىلىپ چىقىپ، يېڭى بىر جامائەت تەشكىللىگەن.

ۋەقە ۋە ھەرىكەتنىڭ تەرەققىياتى:

◈ بۇرقەيبەنىڭ 1954 - يىلى، يەنى مۇستەقىللىق ئېلان قىلىنىشتىن ئىككى يىل ئىلگىرى ئۆزىنىڭ تۇنىستا دىنسىز بىر ھۆكۈمەت قۇرۇش نىيىتىنىڭ بارلىقىنى ئېلان قىلغىنىدىن تارتىپ، بۇرقەيبە ۋە ئۇنىڭ پارتىيىسى ئەمەلىيەتتىمۇ دۆلەتتىن ئىسلامنىڭ بارلىق ئامىللىرىنى تازىلاشقا قارار قىلدى... 1957 - يىلى ئائىلە ساھەسىدە ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ئالاقىسى ئۈزۈلگەن ھەق تەلەپ ئىشلىرى قانۇنىي ئېلان قىلىندى. 1958 - يىلى ئومۇمىي ۋەقفىلەر ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى. 1959 - يىلى دىنىي تەلىم - تەربىيە چەكلەندى. 1960 - يىلى بۇرقەيبە روزىغا قارشى جەڭ ئېلان قىلدى. 1962 - يىلى ھىجرىيە كالىندارى ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى. 1965 - يىلى تۇنجى يالىڭاچلار كۇلۇبى ئېچىلدى. 1968 - يىلى مۇسۇلمان ئاياللارنى ئىسلامىي كىيىملىرىدىن يىراقلاشتۇرۇش باشلاندى. 1969 - يىلى مەسچىتلەرنى تاقاش دولقۇنى قوزغىلدى. 1974 - يىلى بۇرقەيبە ئىسلام مەدەنىيىتىگە قارشى لىكسىيەلەرنى سۆزلەشكە، قۇرئان كەرىم، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرى، شەرىئەتنىڭ ئەدەب - ئەخلاقلىرى ۋە ئىسلامىي ئادەتلەرگە ھۇجۇم قىلىشقا باشلىدى.

- بۇ ھادىسىلەرنىڭ نەتىجىسىدە 1969 - يىلى شەيخ راشىد ئەلغەننۇشى، ئابدۇلفەتتاھ مورو قاتارلىق ئىسلامنى چىن قەلبىدىن سۆيىدىغان بىر قىسىم كىشىلەر بۇ رەھىمسىز ھۇجۇمغا قارشى تۇرۇش ۋە ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنى تەسىس قىلىش ھەرىكىتىنى باشلىدى.

- ئاللاھ تائالا بۇ ئىسلامىي دەۋەتكە ياردەم بەردى، ئۇنىڭغا قىز - ئوغۇل ياشلار، ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇغۇچىلىرىمۇ قاتناشتى. ئۇلاردا شەرئىي شەكىلدە ساقاللىرىنى قويۇۋېتىش ۋە باشقىلارغا ئوخشاش ئىسلامىي تۈس شەكىللەندى.

www.munber.org

تۈنىستىكى ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ غايىلىرى:

◈ ئافرىقىدىكى ئىسلام مەدەنىيىتىنىڭ بۈيۈك مەركىزى سۈپىتىدە ئوينايدىغان ۋەزىپىسىنى قايتا تىكلىشى، ئازغۇنلۇق، غەربلىشىش ۋە بېقىندىلىك ئەھۋاللىرىغا چەك قويۇش ئۈچۈن تۈنىسنىڭ ئىسلامىي سالاھىيىتىنى تۇرغۇزۇش.

◈ تەرەققىي قىلغان ھاياتنىڭ تەقەززاسى، ئىسلامنىڭ سابىت ئاساسلىرىنىڭ نۇرى ئاستىدا ئىسلام پىكرىنى يېڭىلاش ۋە ئۇنى غەربلەشتۈرۈشنىڭ تەسىرلىرى، يىمىرىلىش ئەسىرىنىڭ قالدۇقلىرىدىن تازىلاش.

◈ ئىچكى تەۋسىيەلەر، سىرتقى تەسىرلەردىن يىراق ھالدا ئاممىنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگۈلەشتىن ئىبارەت قانۇنلۇق ھەققىنى قايتۇرۇۋېلىش.

◈ ئىقتىسادىي ھاياتنى ئىنسانپەرۋەرلىك پرىنسىپلىرىغا كۆرە قورۇپ چىقىش ۋە دۆلەتتىكى بايلىقلارنى «كىشى ۋە ئۇنىڭ مۇسىبىتى، كىشى ۋە ئۇنىڭ ھاجىتى» تىن ئىبارەت ئىسلامىي پرىنسىپ ئاستىدا ئادىل تەقسىم قىلىش. يەنى «جامائەتنىڭ مەنپەئەتى دائىرىسىدە ھەر بىر كىشى ئۆز كۈچىنىڭ مېۋىسىدىن پايدىلىنىش ۋە ھەرقانداق ئەھۋالدا ئۆزىنىڭ ئېھتىياجىغا ئېرىشىش ھەققى بولىدۇ.» بۇ چاغدا كۆپچىلىك پۇرسەتپەرەستلىكنىڭ زەربىلىرى ۋە خەلقئارا ئىقتىسادىي كۈچلىرى پەلەكلىرىنىڭ ئايلىنىشلىرىدىن يىراق ھالدا ئۆزلىرىنىڭ تارتىپ ئېلىنغان قانۇنلۇق ھەققىگە ئېرىشەلەيدۇ.

◈ يەرلىك، مەغرىبى (ماراكەش)، ئەرەب ۋە خەلقئارا سەۋىيىدە ئىسلامنىڭ مەدەنىي ۋە سىياسىي قورۇلمىسىنى تىكلەشكە ھەسسە قوشۇش ئارقىلىق، روھىي يوقۇلۇش، ئىجتىمائىي قۇرغاقچىلىق ۋە خەلقئارالىق بىسىملار ئىچىدە تېخىرقاپ قالغان خەلقىمىزنى ۋە بارلىق ئىنسانىيەتنى قۇتقۇزۇش.

ھەرىكەت بۇ ۋەزىپىلەرنى ئادا قىلىشتا تۆۋەندىكى ۋاستىلەرگە تايىنىدۇ:

◈ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋرىدىكى مەسچىتنى نەمۇنە قىلغان ھالدا، ئىبادەتنىڭ مەركىزى ۋە بارلىق ئاممىنىڭ توپلىنىش ئورنى، شۇنىڭدەك، بۈيۈك زەيتۇنە جامىئەسىنىڭ ئىسلامىي سالاھىيەتنى ھىمايە قىلىشتىكى رولىغا ۋارىسلىق قىلىدىغان، دۆلەتنىڭ مەدەنىيەتنى پارلىتىشتىكى دۇنياۋىي مەركەزلىك ئورنىنى تىكلىشىگە ياردەم بېرىدىغان ئورۇن سۈپىتىدە ھاياتنى قايتىدىن مەسچىتكە باشلاپ كىرىش.

◈ ئىلمىي يىغىلىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش، يېزىش، نەشىر ھەرىكىتىنى رىغبەتلەندۈرۈش، ئەدەبىيات ۋە ئومۇمىي مەدەنىيەت ساھەسىدە ئىسلامچە قىممەت قاراش ۋە چۈشەنچىلەرنى يەرلەشتۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ئىلمىي تەتقىقات،

www.munber.org

ئوقۇغۇچىلارغا ياردەم بېرىش ۋە قىزلارنى شەرئىي كىيىملەرگە قىزىقتۇرۇش ئارقىلىق پىكىر ۋە مەدەنىيەت ھەرىكىتىنى ئاكتىپلاشتۇرۇش.

- بۇ ئەھۋال ھەققىدە فرانسىيەنىڭ «لوموند» گېزىتى غولغۇلا قىلدى ۋە 1974 - يىلى گېزىتنىڭ تولۇق بىر بېتىگە بۇرقەيبەنى ئىسلام ئويغىنىش ھادىسىسى ۋە ئۇنىڭ تۇنىستىكى مەدەنىيەت، تەرەققىيات ئىشلىرىغا كەلتۈرىدىغان خەتىرى ھەققىدە ئاگاھلاندۇرۇپ ماقالە يازدى.

- يەنە شۇ يىلى ھۆكۈمەتنى ئىدارە قىلىۋاتقان پارتىيەنىڭ گېزىتلىرى ئىسلامچىلارغا كەڭ كۆلەملىك ھۇجۇم قىلىش دولقۇنى قوزغىدى، ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنى مەسخىرە قىلدى. ئارقىدىن تەھدىد قىلىش ۋە ئاگاھلاندۇرۇشقا ئۆتتى. راشىد ئەلغەننۇشىي ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ تۇنجى ئاشكارا سىياسىي ئىشخانىسىنى تەشكىل قىلىشى توغرىسىدىكى ئىلانى ۋە سىياسىي پائالىيەت ساھەسىگە كىرىش ئۈچۈن پارتىيە تەشكىللەشنىڭ قانۇنىي رۇخسىتىنى ئېلىشقا رەسمىي ئىلتىماس سۇنغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا قارشى ئۇرۇش باشلاندى.

◈ 1981 - يىلى ئىسلام ھەرىكىتىنىڭ ئادەملىرى ئۈچۈن تۈرمىلەرنىڭ ئىشىكلىرى ئېچىۋېتىلدى. ئويدۇرما جىنايەتلەر بىلەن 200 گە يېقىن كىشى قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىندى.

◈ 1984 - يىلى ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ مەنسۇپلىرى قاماقتىن بوشىتىلدى. بىراق ئۇلارنىڭ خىزمەت ھوقۇقى ئېلىپ تاشلاندى، ئىسلامىي گېزىتلىرى ۋە مەسچىتلەردىكى دەرسلىرى چەكلەندى.

◈ 1986 - يىلى بۇرقەيبە ھاياتىنىڭ كەلگۈسى ئون يىلىنى ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتى بىلەن ئېلىشىش ئۈچۈن بېغىشلىغانلىقىنى ئېلان قىلدى.

◈ 1987م/ ھىجرىيە 1407 - يىلى رەجەب ئېيىدا ھەرىكەتكە تەۋە كىشىلەر تۇنىس تۈرمىلىرىگە قايتۇرۇپ كىلىندى.

- يەنە شۇ يىلى بۇرقەيبە يېقىلدى ۋە سىياسىي جەھەتتىن ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ قولدا ئولدى.

◈ بۇرقەيبەدىن كېيىن ئىبنى ئەلى ھۆكۈمەتنى قولىغا ئالدى ۋە مۇسۇلمانلارغا ياخشىلىقتىن بىشارەت بەردى. كېيىن ئۇمۇ ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىگە قارشى تۇرۇشتا بۇرقەيبەنىڭ سىياسىتىنى قوللاندى... بۇ ھەرىكەتنىڭ كىشىلىرى ھازىر (1417ھ) قاماق بىلەن قىچىشنىڭ ئارىسىدا يۈرمەكتە.

پرىنسىپ ۋە پىكىرلىرى:

◈ ئىسلامىي يۈنۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ قورۇلۇش باياناتىدا ھەرىكەتنىڭ تەۋەندىكى ئىشلارنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن پائالىيەت ئېلىپ بارىدىغانلىقى زىكىر قىلىنغان:

www.munber.org

- بورمىلانغان، ساختا ئاخباراتنىڭ ئورنىنى باسالايدىغان دىنغا ئويغۇن ئاخبارات مەيدانغا كەلتۈرۈش.

- چەتئەل تىللىرىغا كۆڭۈل بۆلۈش بىلەن بىرگە، ئىدارە ۋە مائارىپ ساھەسىنى ئەرەبچىلەشتۈرۈشنى ھىمايە قىلىش.

- ئۆزگەرتىش ۋاستىسى سۈپىتىدە زوراۋانلىقنى رەت قىلىپ، سۈركۈلۈشنى كېڭەش ئاساسىغا مەركەزلەشتۈرۈش؛ بۇ سىياسەت، مەدەنىيەت ۋە پىكىر ساھەلىرىدە جانلىق ئۇسلۇبتۇر.

- ئىنساننىڭ ئىرادىسىنى ئۆلتۈرۈش، خەلقنىڭ كۈچىنى پالەچلەشتۈرۈش ۋە دۆلەتنى زوراۋانلىق يولىغا ئىتتىرىشلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان تاق يۆنۈلۈشلۈك ھاكىمىيەت ئارقىلىق ئىشقا ئاشۇرۇلىدىغان ئىستىبدات پرىنسىپىنى رەت قىلىش بىلەن بىرگە، بارلىق خەلق كۈچلىرىنىڭ پىكىر، توپلىنىش ۋە بارلىق قانۇنىي ھوقۇقلىرىنى ئېتىراپ قىلىش. شۇنىڭدەك بۇ نوقتىدا مىللىي كۈچلەرنىڭ ھەممىسى بىلەن ھەمكارلىشىش.

- ئىسلامنىڭ ئىجتىمائىي چۈشەنچىلىرىنى ھازىرقى زامان ئۇسلۇبىدا ئايدىڭلىتىش، قۇرغاقچىلىق ھادىسىسى ۋە ئۇنىڭ سەۋەبلىرىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈش ئۈچۈن تۇنىسنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىنى ئانالىز قىلىپ چىقىش ۋە ئۇنىڭ ئورنىنى ئىگەللەيدىغان روشەن يېشىمگە يېتىش.

- بۇزەك قىلىنغان ئىشچىلار، دېھقانلار ۋە بارلىق ئۆز ھەققىدىن مەھرۇم قىلىنغانلارنىڭ چوڭچى، ئىسراپخور كۈچلەر بىلەن ئېلىپ بارغان كۆرەشلىرىدە بوزەك قىلىنغانلارنىڭ سېپىدە تۇرۇش.

- مۇستەقىللىقى ۋە ئۆزىنىڭ بارلىق ئىجتىمائىي، سىياسىي، مەدەنىي ساھەلىرى بويىچە مىللىي ھۆرلۈكنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدىغان قۇدرەتكە كاپالەتلىك قىلالايدىغان نازارەتچىلىك پائالىيىتىنى قوللاش.

- ئىسلامنىڭ ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئېلىش تەسەۋۋۇرىغا تايىنىش ۋە دىنسىزلىق، پۈرسەتپەرەستلىكلەردىن يىراق ھالدا سىياسىي پائالىيەتنى چىڭ تۇتۇش.

- مۇسۇلمانلارنىڭ ۋىجدانىنى غەربكە قارىتا مەدەنىيەت مەغلۇبىيىتىدىن ئازات قىلىش.

- ئەرەب، ئىسلام ۋە بارلىق بۇزەك قىلىنغانلار دۇنياسىدىكى مىللىي مەسىلىلەرنى ئۆزىنىڭ تارىخ، ئەقىدە ۋە چىنلىق دائىرىسىدە ئوتتۇرىغا قويۇشقا كاپالەتلىك قىلالايدىغان ئىسلام ھاكىمىيەت تۈزۈمىنىڭ زامانىۋى ئوبرازىنى ئايدىڭلىتىش ۋە مۇجەسسەملەشتۈرۈش.

- تۇنىس، مەغرىبىستان رايونلىرى ۋە بارلىق ئىسلام دۇنياسىدىكى بارلىق مۇسۇلمانلار بىلەن قېرىنداشلىق، ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىنى چىڭىتىش.

- دۇنيادىكى ئازاتلىق ھەرىكەتلىرىنى قوللاش ۋە ياردەم بېرىش.

www.munber.org

پىكىر ۋە ئەقىدىلەرنىڭ يىلتىزلىرى:

- ئىسلامىي يۆنىلىش ھەرىكىتى مىسىر ۋە ئەرەب دۇنياسىدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلار ھەرىكىتىنىڭ مېتودى ئاساسىغا قۇرۇلغان.

- شۇنىڭدەك بۇ ھەرىكەت ئىسلام تارىخىدىكى ئەقلىيەتچىلىك مەدرىسىلىرى (مۇئتەزىلە، ئەھلى كالام) نىڭ مېتودلىرىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغان.

تارقىلىشى ۋە تەسىر دائىرىسى:

◈ بۇ ھەرىكەتنىڭ پىكرى تۇنىستا ئالاھىدە شەكىلدە تارقالغان. ھەرىكەت **1985** - يىلى ئۇستاز راشىد ئەلغەنۇشىينىڭ رەھبەرلىكىدە، باش كاتىپى ئۇستاز ئابدۇلفەتتاھ مورو ۋە ھەمادىي ئەلجىبالىي، ھەبىيب ئەللۇر، ھەبىيب ئەسسۇۋەيسى ئەپەندىلەرنىڭ ئەزالىقى بىلەن ئۆزىنىڭ ئۇچىنچى ئىجرائىييە ئىشخانىسى قۇرۇلغانلىقىنى ئېلان قىلغان. بىرىنچى ۋەزىر مۇھەممەد ئەلمەزالىي ھۆكۈمەت سارىيىدا ئۇلارنى قوبۇل قىلغاندا ھەرىكەت رەسمىي ئېتىراپ قىلىنغان ۋە بارلىق مۇناسىۋەتلىك تەرەپلىك ئىسلامىي يۆنىلىش ھەرىكىتىنىڭ رىئال سىياسىي ۋۇجۇدىنى ئېتىراپ قىلىپ، ئۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋەت ئورنىتىشقا مەجبۇر بولۇپ قالغان. «ئەررەئىيە» گېزىتى دوكتور ئابدۇلمەجىيد ئەننەججار، مۇھسىن ئەلمىيلىغا ئوخشىغان ھەرىكەتنىڭ بىر قىسىم مۇتەپەككۇرلىرىنىڭ ئەسەرلىرىنى ئېلان قىلىش ۋاستىسى ئىدى. ئىبنى ئەلى ھۆكۈمەتنى قولغا ئالغاندىن كېيىن، باشتا ھەرىكەتنىڭ ئاساسلىق كىشىلىرىنى قاماقتىن بوشاتتى. ھەرىكەتنىڭ رەھبەرلىرى **1989** - يىلى **8** - فېۋرال پارتىيىلەر قانۇنىغا ماسلىشىپ مېڭىش ئۈچۈن «ئويغىنىش پارتىيىسى» دېگەن يېڭى ئىسىم ئاستىدا ھەرىكەتنىڭ پائالىيەتلىرىنى داۋاملاشتۇرۇشى ئۈچۈن رۇخسەت كىنىشكىسى ئېلىتماسىنى سۇنۇشقا مەجبۇر بولۇپ قالدى. بىراق، ھۆكۈمەت تېزدىنلا ئۆزىنىڭ پوزىتسىيىسىنى ئۆزگەرتىپ، ئۇلارغا تەتۈر قارىدى ۋە ناھايىتى تېزلا پارتىيەنىڭ نۇرغۇن ياشلىرىنى تۇتۇپ، تۈرمىگە تاشلىدى. ھەرىكەتنىڭ نۇرغۇنلىغان ئاساسلىق كىشىلىرى پائالىيەتلىرى توختىتىلغاندىن كېيىن، دىنىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن چەتئەللەرگە قېچىشقا مەجبۇر بولدى.

<u>يۇقىرىقىلاردىن شۇ نەرسە ئايدىڭلىشىدۇكى</u>، تۇنىستىكى ئىسلامىي يۆنىلىش ھەرىكىتى مۇسۇلمان قېرىنداشلار ھەرىكىتىنىڭ كۆپلىگەن چۈشەنچىلىرىنى ئاساس قىلىدىغان ئىسلامىي ھەرىكەت. غايىسى سېكولارىزمنىڭ تەسىرىنى يوق قىلىپ، ئىسلامنىڭ مۇقىم ئاساسلىرى ئاستىدا ئىسلامىي پىكىرنى يېڭىلاش، ئىسلامنىڭ سالاھىيىتىنى تىكلەش، ئىنسانپەرۋەرلىك ئاساسىدا ئىقتىسادىي ھايات بەرپا قىلىش، ئىسلامنى چېك تۇتۇپ ماڭىدىغان مەتبۇئات ئارقىلىق ئىسلامنىڭ سىياسىي ۋە مەدەنىي ئورنىنى قايتىلاش، ئۆزگەرتىش ۋاستىسى سۈپىتىدە زوراۋانلىقنى تولۇق رەت

www.munber.org

قىلىش، كوللېكتىپلىق، كىچىك شىركەت ئىسلامى ھاكىمىيەت تۇرغۇزۇش ۋە بۇزەك قىلىنغان ئىشچى، دېھقانلار سېپىدە تۇرۇشتىن ئىبارەت.

ئەتراپلىق مەلۇمات ئۈچۈن پايدىلىنىش مەنبەلىرى:

- تۇنىس ئىسلامى يۈنۈلۈش ھەرىكىتى ھەققىدە مەلۇمات. (ھەرىكەت توغرىسىدا ئەرەب تىلىدا نەشىر قىلىنغان ئەتراپلىق مەلۇمات)
- تۆۋەندىكى ژۇرناللاردا شەيخ راشىد ئەلغەنۇشى ۋە شەيخ ئابدۇلفەتتاھ مورۇلارنىڭ باياناتلىرى ۋە ئۇلار بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەتلەر:
- كۇۋەيتتىن چىقىدىغان «ئەلمۇجتەمەئ» ژۇرنىلى - 15/ 1 / 1985، 4 / 10/ 1981
- «ئەلئىسلاھ» ژۇرنىلى، 113 ۋە 114 - سانلار، 1981/ 6/ 1
- «غۇرەبائ» ژۇرنىلى، رامىزان - 1407 ھ/ 1987م.
- 1981 - يىلى 6 - ئاينىڭ 1 - كۈندىكى ھەرىكەتنىڭ تەسىس قىلىنىش باياننامىسى

راشىد ئەلغەنۇشى: حركة الإتجاه الإسلامي في تونس، قەلەم نەشرىياتى نەشرى - كۇۋەيت، 1409ھ/ 1989م.

www.munber.org